

DKO-VI.0512.2.2024
Warszawa, 26 czerwca 2024 r.

w odpowiedzi na petycję z 26 marca 2024 r., w której zawarto postulat zapewnienia awansu zawodowego dla osób zatrudnionych na stanowisku asystenta sędziego oraz zgłoszono uwagi dotyczące funkcjonowania Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (dalej w skrócie jako: „KSSiP”), w tym w zakresie organizacji naborów na aplikacje prowadzone w KSSiP i systemu kształcenia aplikantów, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Na podstawie przepisów *ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. poz. 1139 ze zm.) uregulowano nowy model drogi dojścia do zawodu sędziego, który wymaga odbycia scentralizowanej 36-miesięcznej aplikacji sędziowskiej, albo – zważywszy na treść przepisów *ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. poz. 1443) – 18-miesięcznej aplikacji uzupełniającej sędziowskiej (tzn. skróconej formy aplikacji sędziowskiej przeznaczonej dla referendarzy sądowych i asystentów sędziów) prowadzonej przez KSSiP z gwarancją objęcia stanowiska asesora sądowego po zdanym egzaminie sędziowskim.

Podjęte w ostatnich latach w Ministerstwie Sprawiedliwości działania legislacyjne były ukierunkowane na pozostawienie, jako zasadniczej drogi dojścia do zawodu sędziego tej wiodącej przez aplikację sędziowską albo aplikację uzupełniającą sędziowską, egzamin sędziowski i asesurę sądową, przy jednoczesnym dążeniu do ukształtowania zawodu asystenta sędziego jako w pełni autonomicznego, „docelowego” - a nie przejściowego - etapu w drodze do służby sędziowskiej. Powyższe miało na celu wykreowanie wysoko kwalifikowanych i legitymujących się długoletnim doświadczeniem kadr asystenckich, mogących stanowić profesjonalne wsparcie dla sędziów i ważną, podmiotową część kadr sądownictwa. Równocześnie jednak asystentom pozostawiono ścieżkę dojścia tak do zawodu sędziego, jak i zawodu prokuratora poprzez odbycie odpowiednio aplikacji uzupełniającej sędziowskiej lub aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej.

Unormowania te, a co za tym idzie wykreowane przez nie rozwiązania, nie są być może jeszcze doskonałe, na co wskazuje chociażby treść rozpatrywanej petycji oraz innych wpływających do Ministerstwa Sprawiedliwości wystąpień przedstawicieli środowisk asystentów sędziów i referendarzy sądowych. Stąd też w resorcie sprawiedliwości

prowadzone są prace koncepcyjne w zakresie analizy ścieżek rozwoju kadr szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości, w tym zasad dostępu do służby sędziowskiej.

W szczególności zadanie opracowywania projektów aktów normatywnych dotyczących ustroju sądownictwa i prokuratury stoi przed powołaną przez Ministra Sprawiedliwości Komisją Kodyfikacyjną Ustroju Sądów Powszechnych i Prokuratury. Wszelkie działania w tym obszarze uwzględniają zaś potrzebę systemowej poprawy funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w tym również poprzez gruntowną reformę Krajowej Rady Sądownictwa. Minister Sprawiedliwości przygotował projekt *nowelizacji ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa* w celu przywrócenia zgodności jej składu z Konstytucją i standardami międzynarodowymi.

Zmiany w *ustawie o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury* oraz w *Prawie o ustroju sądów powszechnych* przeprowadzone w latach 2017-2018, które pozbawiły asystentów sędziów możliwości przystępowania do egzaminu sędziowskiego bez uprzedniego odbycia aplikacji sędziowskiej, stanowiły wyraz przekonania ustawodawcy, że odbycie aplikacji w KSSiP (w trybie zwykłym lub uzupełniającym) pozwala zakładać przygotowanie osoby po zdaniu egzaminie sędziowskim do objęcia stanowisko asesora sądowego. Mając zaś na uwadze zastrzeżenia co do działalności KSSiP, w tym odnoszące się do jakości procesu kształcenia aplikantów, uznano za konieczne dokonanie reorganizacji kadry realizującej zadania tej instytucji, podejmując działania związane z zakończeniem delegowania do tej instytucji osób za organizację tego procesu odpowiedzialnych oraz weryfikującą kadrę dydaktyczną pod względem spełniania wymogów, które stawiane są wykładowcom KSSiP.

Nadmienić także należy, że w drodze procedury konkursowej przed niezależnym *Zespołem powołanym zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2024 r.* (Dz.Urz. Min. Sprawiedl. poz. 18 ze zm.) – w maju 2024 r. został powołany Dyrektor KSSiP - prof. dr hab. Piotr Girdwoyń, którego obowiązkiem jest m.in. wdrożenie koncepcji organizacji i funkcjonowania tej instytucji dla znaczącej poprawy jakości wykonywania zadań, które jej powierzono, a które mają kluczowe znaczenie dla poziomu sprawowanego przez sądy wymiaru sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości w czerwcu 2024 r. powołał również nowych zastępów Dyrektora KSSiP: tj. Zastępcę Dyrektora KSSiP ds. organizacyjnych - sędziego Waldemara Żurka, Zastępcę Dyrektora KSSiP kierującego Ośrodkiem Aplikacji Sędziowskiej - sędzię Izabelę Fountoukidis oraz Zastępcę Dyrektora KSSiP kierującego Ośrodkiem Aplikacji Prokuratorskiej - prokuratora Andrzeja Piasecznego. Jakkolwiek do zadań KSSiP nie należy moralna ocena postaw jej absolwentów ani motywów, jakimi się kierowali przy wyborze tej Szkoły, to nowo powołany Dyrektor KSSiP zadeklarował uwzględnienie w procesie szkolenia aplikantów zajęć i działań ukierunkowanych na kształtowanie niezbędnych - w kontekście niezależności i niezawisłości oraz społecznego odbioru szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości - postaw moralnych i etycznych.

Już chociażby z uwagi na przytoczone aktywności, jako chybione ocenić należy ujęte w petycji zarzuty niepoddawania działań KSSiP, w tym poziomu realizowanego przez nią procesu dydaktycznego, niezbędnej weryfikacji.

Stosownie do przepisów *obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych* (M.P. z 2023 r. poz. 60), KSSiP jest jednostką nadzorowaną przez Ministra Sprawiedliwości. Sprawowanie przedmiotowego nadzoru zostało wyrażone wprost w przepisach *ustawy z dnia*

23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz.U. z 2022 r. poz. 217 ze zm.; dalej w skrócie jako: „u.k.s.s.p.”). Mianowicie zgodnie z art. 1 ust. 3 u.k.s.s.p. Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad Krajową Szkołą w zakresie zgodności jej działania z przepisami ustawowymi i statutem, a stosownie do art. 16 ust. 1 u.k.s.s.p. - sprawuje nadzór nad organizacją aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej. Dodatkowo na podstawie przepisów u.k.s.s.p. Minister Sprawiedliwości m.in. powołuje Dyrektora KSSiP i członków Rady Programowej KSSiP, jak i członków zespołów konkursowych i egzaminacyjnych oraz komisji konkursowych i egzaminacyjnych przeprowadzających odpowiednio nabory na aplikację sędziowską i prokuratorską, aplikację uzupełniającą sędziowską, egzamin sędziowski i egzamin prokuratorski. Minister Sprawiedliwości wyznacza również swojego przedstawiciela w charakterze obserwatora w pracach komisji konkursowych i egzaminacyjnych. Jest nadto organem drugiej instancji rozpoznającym odwołania w sprawach m.in. przyjęcia na aplikację czy skreślenia z listy aplikantów, a poprzez kompetencję do zgłoszenia wiążącego sprzeciwu – podejmuje również decyzje w sprawie przyjęcia w poczet wykładowców KSSiP (*vide*: art. 6, art. 12, art. 19, art. 20, art. 25, art. 32, art. 34, art. 37a, art. 41, art. 53b u.k.s.s.p.).

Należy nadmienić, że ewentualne wystąpienie sygnalizowanych w petycji nieprawidłowości w funkcjonowaniu KSSiP, nie stanowi jeszcze o niewydolności czy nieadekwatności obowiązującego systemu prowadzenia aplikacji przez tę instytucję, choć może przemawiać za potrzebą dokonania korekt w tych obszarach, które należałoby jednak rozpocząć od działań pozalegislacyjnych.

Zważywszy, że przedstawionej w petycji argumentacji brak kontekstu ilościowego, kompletności i systemowej oceny, a stanowi ona wyłącznie wyraz subiektywnego niezadowolenia z określonego stanu rzeczy, należy w sposób ogólny wyjaśnić, że zadaniem KSSiP jest prowadzenie aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, których celem jest uzyskanie przez aplikantów niezbędnej wiedzy i praktycznego przygotowania do zajmowania stanowisk sędziego i asesora sądowego, prokuratora i asesora prokuratury. Aplikantem aplikacji sędziowskiej albo aplikacji prokuratorskiej może zostać osoba, która posiada nieposzlakowaną opinię, a zaprzestanie spełniania tego wymagania stanowi obligatoryjną przesłankę skreślenia z listy aplikantów. Przed objęciem obowiązków aplikanci aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej składają ślubowanie wobec Dyrektora KSSiP według następującej roty: *„Ślubuję uroczyście sumiennie wypełniać obowiązki aplikanta Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości, dbać o dobre imię Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz dochować tajemnicy prawnie chronionej”* (składający ślubowanie może dodać zwrot: *„Tak mi dopomóż Bóg”*). Nadto do obowiązków aplikanta należy:

- uczestniczenie w zajęciach i praktykach przewidzianych w programie aplikacji;
- samodzielne pogłębianie wiedzy i umiejętności praktycznych, objętych programem aplikacji;
- przystępowanie do sprawdzianów oraz egzaminów w terminach przewidzianych programem aplikacji.

Wymaga odnotowania, że rażące naruszenie obowiązków aplikanta lub rażące uchybienie godności aplikanta lub jego zachowanie godzące w dobre imię KSSiP stanowią fakultatywną przesłankę skreślenia z listy aplikantów (*vide*: art. 2 ust. 1 pkt 1, art. 24 ust. 1 pkt 2, art. 26, art. 39 pkt 1-3, art. 41 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 5 i 6 u.k.s.s.p.).

Z tych względów należy podkreślić, że prawidłowa realizacja określonych w przepisach u.k.s.s.p. obowiązków dotyczących funkcjonowania KSSiP, w tym w zakresie organizacji naborów na aplikacje prowadzone w KSSiP i systemu kształcenia aplikantów, a nadto uzyskiwania przez aplikantów niezbędnego doświadczenia zawodowego, jak i życiowego m.in. w ramach odbywanych praktyk, umożliwia właściwe przygotowanie przyszłych kadr sądów i prokuratury.

Niezależnie od powyższego, przedstawione w petycji uwagi dotyczące zasad prowadzenia aplikacji w KSSiP, jak i organizacji naborów na te aplikacje, zostały poddane wnikliwej analizie, której wyniki zostaną wykorzystane w toku dalszych prac analityczno-koncepcyjnych dotyczących funkcjonowania KSSiP oraz w ramach sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie u.k.s.s.p. nadzoru, do którego już się odwoływano.

Z wyrazami szacunku,

Małgorzata Tracz

Zastępca Dyrektora

Departament Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych

/podpisano elektronicznie/